

ПОЧАТКОВА ШКОЛА

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

*Наша школа – одна родина!
Василина Гринчак, вчитель вищої категорії,
НВК "Школа І ст. – дитячий садок" с. Михайлівки
Борщівського р-ну Тернопільської обл.*

*Ми активні та завзяті. Тетяна Мачинська,
учитель вищої категорії, вчитель-методист
Куйбишевської ЗОШ І–ІІІ ст.
Еланецького р-ну Миколаївської обл.*

Віра НАУМЕНКО,

кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін Київського університету імені Бориса Грінченка

Орієнтовне календарно-тематичне планування уроків літературного читання в 3 класі*

II семестр – 76 годин (4 год на тиждень)

Календарне планування з літературного читання зроблене на основі підручника "Літературне читання" (авт. Віра Науменко), "Перлинка" (книга з літературного читання, 3 кл., авт. Віра Науменко) та посібника "Веселкова читанка": кн. для позакл. читання у 3 кл./ В. О. Науменко, І. Г. Сухопара. – К.: Літера ЛТД, 2014.

№ уроку. Дата проведення	Теми уроків	1	2
1.	<p>Тема. П'єса-казка Олександра Олеся. Аналіз та розігрування п'єси.</p> <p>Мета. Ознайомити дітей із п'єсою-казкою та її автором Олександром Олесем.</p> <p>Навчати учнів аналізувати прочитаний твір; розвивати вміння порівнювати та характеризувати героїв; формувати оцінні судження; удосконалювати навички виразного та вибіркового читання; розвивати вміння входити в роль, запам'ятовувати слова персонажів і розігрувати частини п'єси.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Олександр Олесь, Ведмідь в гостях у бабусі (с. 48–56, "Перлинка").</p>	4.	<p>Формувати виразність читання, розвивати артистизм.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Повтори і пригадай (с. 99 підручника), байки (с. 71–73, "Веселкова читанка").</p> <p>Тема. Світ поезії.</p> <p>Мета. Викликати в учнів бажання читати поезію, розуміти її; уточнити розуміння учнями значення слів "лірика", "рима"; сформувати початкове уявлення про наявність у ліричному творі ліричного героя.</p> <p>Повторити засоби творення художнього образу в різних творах мистецтва: літературному творі та картинах живопису. Пригадати і прочитати вірші про осінь, зиму.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Світ поезії (с. 100 підручника), Оксана Сенатович, Як почала я писати вірші (с. 64–66, "Перлинка").</p>
2.	<p>Тема. П'єса-казка Ніни Куфко. Яка вона, українська гостинність?</p> <p>Мета. Ознайомити учнів із п'єсою-казкою та її автором Ніною Куфко.</p> <p>Навчати аналізувати, порівнювати, зіставляти прочитані п'єси, давати характеристику персонажам, формувати вміння висловлювати оцінні судження, доводити, аргументувати свої думки; розвивати творчу уяву і фантазію. Навчати вибирати роль, визначати для себе, як її зіграти. Формувати вміння визначати основну думку твору і донести її слухачам під час читання, глядачам під час розігрування.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Ніна Куфко, Вареники в сметані (с. 56–63, "Перлинка").</p>	5.	<p>Тема. Поетична майстерня. Пейзаж у художньому творі. Вечір у поезії Павла Тичини.</p> <p>Мета. Уточнити розуміння дітьми понять "пейзаж", "пейзажна лірика". Дати можливість порівняти пейзаж у різних видах мистецтва: в живописі і в художньому творі.</p> <p>Ознайомити учнів із віршем Павла Тичини. Навчати розуміти мову твору, настрої автора у створенні картин природи.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Павло Тичина, Пастелі (с. 101–102 підручника).</p>
3.	<p>Тема. Узагальнення знань з розділу.</p> <p>Мета. Узагальнити знання учнів про жанрові особливості легенди, байки, п'єси. Пригадати назви прочитаних творів і їх авторів. Визначити спільне і відмінне (на основі прочитаних творів) між легендою і казкою, байкою і казкою, байкою і п'єсою. Навчати створювати сценарії за змістом байки і розігрувати його.</p>	6.	<p>Тема. Вечір у поезії Володимира Сосюри. Уособлення – один із прийомів створення художнього образу.</p> <p>Мета. Уточнити розуміння учнями поняття <i>уособлення</i>. Навчати відшукувати його в тексті поетичного твору і розуміти його роль у створеному автором, художньому образі.</p> <p>Розвивати в учнів розуміння авторської позиції у зображенні однієї і тієї самої картини через порівняння прочитаних творів.</p> <p>Удосконалювати виразність читання, заохочувати учнів до вивчення і читання віршів з пам'яті.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Володимир Сосюра, Спокоєм повіті... (с. 102–103 підручника).</p>

* Закінчення. Початок див.: Початкова школа № 6 за 2014 р.

КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ

1	2
7.	<p>Тема. Вечір у поезії Наталі Забіли. Епітети в художньому творі.</p> <p>Мета. Розширити уявлення учнів про творчість Наталі Забіли.</p> <p>Показати майстерність поетеси у створенні образу вечора, зоряного неба, зірочок на небі.</p> <p>Навчати сприймати поетичний образ вечора, створений різними авторами. Формувати виразність читання.</p> <p>Виховувати уважність до слова, розвивати пізнавальні інтереси, вміння порівнювати.</p> <p>Сприяти виникненню в учнів бажання вивчати і читати прочитані вірші з пам'яті.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Наталя Забіла, Зірочки (с. 103–104 підручника).</p>
8.	<p>Урок позакласного читання.</p> <p>Тема. Як я читаю. Загадка – жанр усної народної творчості.</p> <p>Мета. Розширити знання учнів про жанрові особливості загадки, формувати вміння створювати загадки.</p> <p>Розвивати вміння відгадувати, виразно читати і промовляти загадки. Заохочувати до запам'ятовування загадок.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Як я читаю (с. 90–99, "Веселкова читанка").</p>
9.	<p>Тема. Вечір у поезії Марійки Підгірянки.</p> <p>Мета. Розширити знання учнів про творчість Марійки Підгірянки. Навчати визначати у вірші художні засоби, за допомогою яких поетеса дає змогу побачити, як іде вечір; порівнювати, як в інших віршах створюється цей образ.</p> <p>Навчати створювати в уяві картини на основі прочитаного, складати розповідь від імені вечора, казку "Зустріч з Вечором", намагатися висловити в них своє ставлення до художнього образу.</p> <p>Формувати вміння вибирати тон, темп читання, прийоми запам'ятовування віршів.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Марійка Підгірянки, Вечір іде (с. 105–106 підручника).</p>
10.	<p>Тема. Замилування красою природи. Настрій, яким пронизана картина природи після грози.</p> <p>Мета. Ознайомити учнів із віршем Миколи Вороного. Навчати сприймати поетичний образ природи після бурі, розуміти настрій, визначати його причину.</p> <p>Формувати вміння висловлювати і обґрунтовувати свої думки щодо описаного.</p> <p>Виховувати уважність до кожного слова, розуміння значення образних висловів.</p> <p>Удосконалювати виразність читання, вміння голосом передати стан автора (ліричного героя).</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Микола Вороной, Ущухла буря (с. 106 підручника).</p>
11.	<p>Тема. Шипшина для пташини, людини і краси. Настрій вірша Ліни Костенко.</p> <p>Мета. Навчати учнів читати вірш Ліни Костенко, розуміти створений нею образ, відчувати тривожний настрій твору. Формувати вміння передавати</p>

1	2
	<p>його голосом під час читання. Розвивати уяву, фантазію, творчі здібності під час вираження сприйнятого образу в малюнку.</p> <p>Навчати виразно читати вірш з пам'яті.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Ліна Костенко, Шипшина важко віддає плоди (с. 106–107 підручника).</p>
12.	<p>Тема. Замилування красою допомагає пересилити смуток. Поезія Ганни Чубач.</p> <p>Мета. Навчати учнів розуміти мову твору, почуття ліричного героя, стежити, як вони змінюються.</p> <p>Вибирати тон, темп, силу голосу для виразного читання вірша.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Ганна Чубач, Зупинюся над рікою (с. 107–108 підручника).</p>
13.	<p>Тема. Пейзаж у вірші Вадима Скомаровського, пронизаний спокоєм.</p> <p>Мета. Ознайомити учнів з поетичними творами Вадима Скомаровського, навчати розуміти їх настрій.</p> <p>Формувати вміння уявляти описані картини, визначати художні засоби, засоби інтонаційної виразності, під час читання передавати спокій і насолоду, якою пронизаний пейзаж.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Вадим Скомаровський, Після грози (с. 108 підручника).</p>
14.	<p>Тема. Як у вірші передано захоплення персонажа красою. Ігор Калинець.</p> <p>Мета. Сформувати в учнів уявлення про твори Ігоря Калинця. Виховувати уважність та прагнення зрозуміти мову твору, художні засоби створення образу зірки.</p> <p>Навчати розуміти почуття, якими автор наділив свого персонажа – ліричний образ, вибирати засоби інтонаційної виразності під час читання.</p> <p>Формувати вміння порівнювати образ зірки і зірочок, створені Наталею Забілою і Ігорем Калинцем.</p> <p>Пригадати опрацьовані вірші, прочитати їх з пам'яті.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Ігор Калинець, Зірка (с. 109 підручника).</p>
15.	<p>Тема. Поетична збірка. Читаємо поезію Олени Пчілки.</p> <p>Мета. Викликати в учнів інтерес до читання поезії збірки, назвати авторів, з ким відбудеться зустріч вперше. Розширити знання учнів про життя та творчість Олени Пчілки.</p> <p>Навчати визначати настрій її поезії, пояснити, чим він викликаний, збагатити словниковий запас (настрій смутний, журливий, сумний). Удосконалювати навички читання поезії, передаючи її настрій голосом; вміння порівнювати художній образ раннього снігу в живописі та літературі.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Олена Пчілка, Діброва смутная (с. 110–111 підручника).</p>
16.	<p>Урок позакласного читання.</p> <p>Тема. Що прочитати з дитячої періодики?</p> <p>Мета. Розширити знання учнів про дитячу періодичку. Формувати уміння працювати з дитячим журналом, читати статті, твори різних жанрів сучасних письменників, запам'ятовувати автора і зміст, обговорювати прочитане.</p>

КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ

1	2
17.	<p><u>Матеріал до уроку.</u> Дитячі журнали.</p> <p>Тема. Біла, білосніжна зима в поезії Олени Пчілки.</p> <p>Мета. Формувати вміння визначати художні засоби у вірші, за допомогою їх правильно визначати настрої описаних картин, називати його (веселий, радісний, бадьорий, світлий). Відповідно до настрою твору вибирати тон, темп, забарвлення голосу, виразно читати вірш.</p> <p>Формувати самостійність, бажання вибирати і виконувати завдання за змістом прочитаних віршів.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Олена Пчілка. Новину сьогодні зранку (с. 111–112 підручника).</p>
18.	<p>Тема. Дощик смішний і добрий – добрий у поезії Андрія Малишка.</p> <p>Мета. Ознайомити учнів із творами Андрія Малишка. Навчати знаходити у поезії художні засоби виразності; визначати настрої, особливості римування. Удосконалювати виразність читання. Розвивати уважність, спостережливість, образну уяву; виховувати бажання збагачувати свою пам'ять знанням поезій. Викликати замилювання звучанням поезії, її поетичними образами.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Андрій Малишко, Вихопивсь дощик (с. 112–113 підручника).</p>
19.	<p>Тема. Українські традиції в творах Дмитра Білоуса.</p> <p>Мета. Ознайомити учнів із твором та його автором Бмитром Білоусом. Навчати усвідомлювати подані в творі знання, стежити за авторським стилем їх написання. Розвивати вміння відчувати настрої, з яким поет описує картини, визначати основну думку твору. Удосконалювати вміння виразно читати вірші, запам'ятовувати цікаві для себе строфи.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Дмитро Білоус, Щедрий вечір; Чи знаєш ти? Щедрівки (с. 114–116 підручника).</p>
20.	<p>Тема. Улюблена стежечка від рідного порога. Петро Осадчук.</p> <p>Мета. Дати учням уявлення про творчість Петра Осадчука, розкрити особливості авторської майстерності у створенні художнього образу, допомогти відчувати теплоту, зрозуміти настрої і думки головного персонажа вірша, його любов до рідної стежини. Удосконалювати вміння порівнювати образ дощу, стежечки у різних поетів. Розвивати вміння читати виразно, передавати голосом швидкість розгортання події.</p>
21.	<p>Тема. Музика дощу в поезії Степана Жупанина.</p> <p>Мета. Ознайомити учнів із віршем Степана Жупанина та навчити його читати, розуміти. Виховувати уважність до особливостей створення автором за допомогою слова музики дощу. Навчати порівнювати прочитані твори, удосконалювати виразність читання, викликати прагнення читати вірші з пам'яті.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Степан Жупанин, Музика дощу (с. 84–85, "Перлинка").</p>
22.	<p>Тема. Вітряк на пагорбі, Чумацький шлях посипаний мукою. Дмитро Павличко.</p> <p>Мета. Навчати учнів читати і розуміти художню мову, зміст вірша Дмитра Павличка, уявляти описані картини, визначати основну думку твору.</p>

1	2
23.	<p>Викликати захоплення майстерністю автора у формуванні в читача відчуття: у мрії є крила.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Дмитро Павличко, Вітряк (с. 118–119 підручника).</p> <p>Тема. Про історичну народну пам'ять, українські символи в поезії Дмитра Павличка.</p> <p>Мета. Актуалізувати знання учнів про особливості віршів, про рими і про білий вірш. Формувати в учнів інтерес до висловлених у творі думок, бажання в них зорієнтуватися. Виховувати допитливість, небайдужість до історичних пам'яток, які нас оточують, до українських символів.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Дмитро Павличко, На щастя (с. 119–120 підручника), Ірина Жиленко, Підкова; Чи знаєш ти (с. 77–79, "Перлинка").</p>
24.	<p>Урок позакласного читання.</p> <p>Тема. Народна пісня – це велике диво.</p> <p>Мета. Ознайомити учнів із українськими народними піснями. Навчати їх виконувати, супроводжуючи рухами. Викликати бажання знати веснянки, жнивварські пісні.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Пісні (с. 18–20, "Перлинка").</p>
25.	<p>Тема. Тарас Григорович Шевченко – геніальний український поет і художник. Дитинство поета.</p> <p>Мета. Розширити знання учнів про великого українського поета. Ознайомити з біографією поета, окремими життєвими епізодами з його дитинства. Навчати усвідомлено читати, давати відповіді на запитання, переказувати зміст прочитаного, скласти розповідь про сім'ю Тараса.</p> <p>Пригадати і прочитати з пам'яті вірші Тараса Шевченка.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Тарас Шевченко. Дмитро Красицький, Дитинство Тараса (с. 68–70, "Перлинка").</p>
26.	<p>Тема. Не шебече соловейко. Т. Г. Шевченко.</p> <p>Мета. Ознайомити учнів із поемою Вадима Скомаровського "Тарасові птиці", поглибити знання учнів про життєвий шлях Тараса Шевченка. Навчати розуміти поетичні рядки Шевченка, визначати їх особливості, настрої. Розвивати виразність читання вірша з пам'яті.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Тарас Шевченко, Не шебече соловейко; Вадим Скомаровський, Тарасові птиці (с. 71–72, "Перлинка").</p>
27.	<p>Тема. Турботлива бабуса і внуки. Якими хоче бачити поет Володимир Коломієць ці взаємини?</p> <p>Мета. Ознайомити дітей із творчістю Володимира Коломієця, із темами його віршів, їх виховним змістом.</p> <p>Навчати визначати вчинки персонажів, мотиви поведінки. Формувати оцінні судження, вміння визначати основну думку твору та засвоювати її. Удосконалювати виразність читання: силою голосу, тоном, темпом, логічними наголосами донести до слухачів завдання свого читання.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Володимир Коломієць, Сиве сонечко (с. 120–121 підручника).</p>
28.	<p>Тема. Незграба і балакун – обоє рябоє.</p> <p>Мета. Навчати розуміти основну думку творів, художні образи: образ тюхтія, торохтія, жар-птиці.</p>

КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ

1	2
29.	<p>Формувати вміння читати вірші, розуміти і пояснювати зміст фразеологізмів, іронію, передавати її голосом під час читання вголос.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Володимир Коломієць, Тютій і Торохтій (с. 121–123 підручника).</p> <p>Тема. Краса світанку, краса слова в поезії Андрія М'ястківського.</p> <p>Мета. Навчати учнів визначати твори пейзажної лірики, розуміти засоби творення художніх образів.</p> <p>Формувати вміння уявляти описані картини, чути звуки, якими вони наповнені, визначати епітети, метафори, порівняння, слова-загадки, які допомагають сприйняти образ світанку.</p> <p>Викликати в учнів захоплення яскравістю картин, майстерністю автора у їх створенні; бажання вивчити напам'ять вірш.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Андрій М'ястківський, Курличуть хмари... (с. 124–125 підручника).</p>
30.	<p>Тема. Особливість художнього слова Миколи Вінграновського.</p> <p>Мета. Розпочати ознайомлення учнів із творами для дітей Миколи Вінграновського. Навчати їх розуміти вірші поета, бачити зображені картини такими, якими їх бачив М. Вінграновський.</p> <p>Виховувати уважність до слів у тексті, якими автор створює картини в русі чи в статичі.</p> <p>Розвивати уяву, вміння втілювати сприйнятий образ у малюнок.</p> <p>Навчати самостійно вибирати засоби інтонаційної виразності, виразно читати вірш.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Микола Вінграновський, Лазить сонечко (с. 125–126 підручника).</p>
31.	<p>Тема. Поетична казка, колискова...</p> <p>Мета. Навчати учнів відчувати казковість поезії Миколи Вінграновського, мелодійність її звучання як ознаки колискової.</p> <p>Розвивати вміння знаходити в тексті емоційно-зabarвлені слова, які надають твору звучання ніжності; індивідуальні авторські слова, які надають твору оригінальності.</p> <p>Формувати вміння уявляти описану картину, співвідносити її з малюнками до вірша; виразно читати його.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Микола Вінграновський, Приспало просо променя (с. 126 підручника).</p>
32.	<p>Позакласне читання.</p> <p>Тема. Поети дітям.</p> <p>Мета. Виховувати в учнів інтерес до читання і вивчення поезії напам'ять, розвивати вміння визначати настрої і створювати малюнки за прочитаним.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Вірші Ліни Костенко, Дмитра Павличка, Івана Світличного, Миколи Сингаївського (с. 154–162, "Веселкова читанка").</p>
33.	<p>Тема. Коли твір відкриває свої таємниці. Читаємо і чуємо грозу.</p> <p>Мета. Навчати прислухатися, придивлятися, уявляти описані картини і розуміти автора.</p> <p>Удосконалювати вміння учнів визначати в тексті звукопис і підкреслювати його голосом під час виразного читання.</p>

1	2
34.	<p>Викликати захоплення майстерністю автора у звуковому наповненні описаної картини.</p> <p>Визначити особливості у зображенні грози у різних творах, різними авторами.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Микола Вінграновський, Грім; Григорій Квітка-Основ'яненко, Грім гуде (с. 127–128 підручника), Самуїл Маршак, Дош (с. 86, "Перлінка").</p> <p>Тема. Починай малюнок сонцем. Вірш Анатолія Костецького.</p> <p>Мета. Розширити уявлення учнів про творчість дитячого письменника Анатолія Костецького.</p> <p>Ознайомити із віршем поета, його світлим настроєм. Навчати визначати основну думку вірша, викликати бажання йти за покликом поета: дарувати сонце, радість.</p> <p>Формувати вміння передати настрої вірша інтонацією.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Анатолій Костецький, Починай малюнок сонцем (с. 72–73, "Перлінка").</p>
35.	<p>Тема. Весна в поезії Володимира Самійленка.</p> <p>Мета. Розкрити учням зміст поняття "сонет", показати особливості побудови сонетів.</p> <p>Навчати читати вірші В. Самійленка, визначати думки, настрої автора (ліричного героя), слова, якими вони передані, вибирати рядки, в яких настрої змінюється, читати їх з відповідною інтонацією.</p> <p>Допомогти дітям відчувати мелодійність і пісенність віршів В. Самійленка, заохотити до вивчення їх напам'ять, до пошуку і слухання пісень на слова вірша "Веселиться земля".</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Володимир Самійленко, Весна; Веселиться земля (с. 79–81, "Перлінка").</p>
36.	<p>Тема. Весна в творах дитячих письменників.</p> <p>Мета. Ознайомити учнів із віршами Наталі Забіли, Агнії Барто. Навчати аналізувати вірші, відшукувати художні засоби, "бачити" в поезії кольори весни, визначати настрої і виразно читати, супроводжуючи рухами рук (за змістом віршів).</p> <p>Розвивати відтворювальну і творчу уяву, формувати вміння створювати малюнки за змістом вірша, складати віршовані рядки і їх ілюструвати.</p> <p>Удосконалювати виразність читання віршів з пам'яті.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Наталя Забіла "Весна", Агнія Барто, Весні наперекір (с. 81–84, "Перлінка").</p>
37.	<p>Тема. Вірші, які не мають кінця. Акрівірші.</p> <p>Мета. Розширити знання дітей про вірші для дітей. Розкрити особливості безконечника. Узагальнити знання про акривірші, допомогти зрозуміти, як вони створюються, запам'ятати авторів.</p> <p>Навчати запам'ятовувати, складати безкінечники і акривірші.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Іван Світличний, Безкінечник. Анатолій Лучук, Хто носить мед? Чим хата багата? (с. 67, "Перлінка").</p>
38.	<p>Тема. Узагальнюючий урок за творами поетичної збірки.</p> <p>Мета. Узагальнити знання віршів з поетичної збірки, розуміння понять "пейзаж", "пейзажна</p>

КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ

1	2
	лірика". Формувати вміння визначати пейзажну лірику, її автора, тему, художні образи, настрої, читаючи текст "під лінгвістичним мікроскопом", виявляючи увагу до морфологічного, синтаксичного складу тексту. Пригадати сюжетні вірші, встановити зв'язок: автор – назва вірша – тема – основна думка. Доповнити коло читання віршем Платона Воронька, підсилити відчуття своєї причетності до збереження краси благородством своїх вчинків. <u>Матеріал до уроку.</u> Повтори і пригадай (с. 128 підручника), Платон Воронько, Важучі кетяги краси (с. 82–83, "Перлинка").
39–40.	Тема. Світ прози. Оповідання. Олександр Копиленко. Мета. Зорієнтувати учнів із творами, які вони читатимуть у цьому розділі. Уточнити зміст понять "Проза", "Оповідання". Розкрити зміст понять "авторська позиція", "власна думка". Розширити знання дітей про творчий шлях Олександра Копиленка, навчати самостійно читати біографічну статтю, усвідомлювати інформацію, точно і повно її переповідати. Формувати вміння визначати персонажів в оповіданні, їхні вчинки, авторську і власну позицію (оцінку). Удосконалювати швидкість, виразність читання, вміння переказувати зміст детально, вибірково, творчо (від імені головного персонажа). Розвивати пізнавальні інтереси учнів, спонукати до читання науково-художніх творів. Ознайомити із автором науково-художніх творів – Юрієм Дмитрієвим. Навчати визначати особливості художнього і науково-художнього твору шляхом їх порівняння. <u>Матеріал до уроку.</u> Оповідання. Олександр Копиленко, Розбишака Чив. Чи знаєш ти? (с. 129–131 підручника).
41.	Урок позакласного читання. Тема. Різноманітність творів дитячих письменників. Мета. Розширити знання дітей про творчість українських дитячих письменників Наталі Забіли і Анатолія Костецького. Ознайомити з творами різних жанрів, навчати їх вибирати в бібліотеці, читати і обговорювати їх жанрові особливості, зміст, персонажів, визначати тему, основну думку, підтверджувати свої думки текстом. <u>Матеріал до уроку.</u> Наталя Забіла, Коли я була ще маленька; Грудень; Анатолій Костецький, Мінімакс – кишеньковий дракон, або день без батьків; Новенька (с. 125–138, "Веселкова читанка").
42.	Тема. Цікаві розповіді про життя Мишка восени. Юрій Старостенко. Мета. Розширити знання учнів про творчість Юрія Старостенка. Ознайомити з його стилем розповіді про природу, зокрема про природу восени і підготовку ведмедя до зимівлі. Навчати розпочинати читати твори письменника з обдумування заголовка, пошуку відповіді на запитання, передбачення описаних подій за малюнком.

1	2
	Формувати вміння визначати за вчинками персонажів їхні характерні риси, авторську точку зору та власну. Виховувати увагу до мови твору, використання прийому звукопису, казковості. Розвивати уяву, вміння складати свої оповідання з персонажами творів Ю. Старостенка. <u>Матеріал до уроку.</u> Юрій Старостенко, Хто це такий? І трапиться ж таке (с. 132–133 підручника).
43.	Тема. З іскоркою гумору про подію під час риболовлі. Григор Тютюнник. Мета. Ознайомити учнів із тематикою творів Григора Тютюнника, зацікавити до читання його оповідань. Навчати читати і розуміти автора, його позицію, мову творів, гумор. Формувати уважність під час читання, вміння усвідомлювати сюжет, вчинки і мотиви поведінки персонажів, пояснювати образні вислови; підвести до розуміння основної думки, змісту заголовка. Удосконалювати виразність читання. Розвивати пізнавальні інтереси, дослідницькі якості (різні назви лелеки). <u>Матеріал до уроку.</u> Григор Тютюнник, Бушла (с. 134–136 підручника).
44.	Тема. Якою бачить справжню дружбу дитячий письменник Всеволод Нестайко. Мета. Збагатити знання дітей про творчість, тематику і різноманітність творів Всеволода Нестайка. Навчати читати, визначати тему твору, вчинки персонажів, міркувати над ними, визначати позицію автора, власну, основну думку. Формувати вміння читати, передбачаючи розвиток подій, вести дискусію щодо шляхів розв'язання піднятої автором проблеми. Удосконалювати вміння розповідати про героїв твору, виразно читати оповідання в особах. <u>Матеріал до уроку.</u> Всеволод Нестайко, Просто Олень друг (с. 136–139 підручника).
45–46.	Тема. Пригодницькі твори для дітей Миколи Трублаїні. Мета. Дати уявлення учням про пригодницькі твори, розкрити зміст поняття "пригода", викликати інтерес до читання пригодницької літератури. Ознайомити їх з відомостями про життя та творчість М. Трублаїні; вчити визначати жанр літературного твору; розвивати вміння аналізувати його, висловлювати власні думки, уяву; вдосконалювати вміння швидко шукати в тексті відповідь на поставлене запитання, розповідати про пригоди персонажів оповідання, створювати в уяві малюнки і описувати їх словами. Дати можливість дітям побувати в ролі сценариста, режисера, актора, костюмера і т.ін. <u>Матеріал до уроку.</u> Микола Трублаїні, Яшка і Машка, Омар, Шоколад боцмана (с. 139–142 підручника).
47–48.	Тема. Загадка в художньому творі. Письменник говорить загадками про все, що його оточує. Євген Гуцало.

КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ

1	2
	<p>М е т а. Ознайомити учнів із відомостями про життя та творчість Євгена Гуцала.</p> <p>Навчати визначати ті особливості твору, які його вирізняють з-поміж інших; пригадати жанрові особливості загадки, формувати вміння відшукувати їх у тексті, шукати народні загадки, аналогічні до поданих, відгадувати їх; привертати увагу учнів до авторської майстерності у зображенні картин природи, розгортанні сюжету, композиції.</p> <p>Навчати створювати оповідання (вірші, казки) за аналогією.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Євген Гуцало, Прелюдія весни (с. 142–145 підручника), збірники українських народних загадок.</p>
49.	<p>Урок позакласного читання.</p> <p>Т е м а. Довідкова література.</p> <p>М е т а. Ознайоми учнів із довідковою літературою (дитячими енциклопедіями, з різними словниками, інтернетджерелами).</p> <p>Навчати ними користуватися, шукати інформацію за змістом прочитаних творів.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Енциклопедії (астрономія, біологія, історія...інтернет).</p>
50.	<p>Т е м а. Лічилка там, де дитяча гра.</p> <p>М е т а. Розширити знання учнів про твори Євгена Гуцала. Повторити особливості лічилки та ознайомити з народними іграми за змістом оповідання.</p> <p>Навчати визначати почуття персонажів, які вони переживали під час промовляння лічилки та ігор. Формувати вміння відтворювати зміст лічилок і ігор, спробувати пограти в них, перевірити свої відчуття.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Євген Гуцало, Котилася торба (с. 12–15, "Перлінка").</p>
51–52.	<p>Т е м а. Про життя лелек, материнську турботу і біль за долю дитини.</p> <p>М е т а. Ознайомити учнів із відомостями про життя та творчість Ю.Збанацького; розвивати вміння читати твір, проникатися тими почуттями, якими він пронизаний, розуміти стан пташеняти, матері, її горе; визначати тему, головну думку твору, бажання бути уважним, готовим вчасно прийти на допомогу тому, хто її потребує.</p> <p>Формувати вміння складати план, переказувати за ним вибірково; створювати малюнковий план, партитуру почуттів.</p> <p>Удосконалювати виразність, швидкість, усвідомленість читання.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Юрій Збанацький, Лелеки (с. 145–146 підручника).</p>
53.	<p>Т е м а. Коли твір відкриває свої таємниці.</p> <p>М е т а. Удосконалювати вміння учнів уявляти описані картини, прислухатися, якими звуками вони наповнені, розуміти почуття персонажів твору, аналізувати твір у порівнянні, визначати, чим новим доповнився художній образ, якими новими відомостями збагатив знання про персонажів твору (в цьому випадку – про лелек), якою спільною темою об'єднані твори.</p>

1	2
	<p>Навчати визначати власне ставлення до описаного, свої почуття і бажання, викликані твором; вести діалог з автором.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Галина Демченко, Лелеки (с. 149–151 підручника).</p>
54.	<p>Т е м а. Цікавий та незабутній світ дитинства у творах Василя Чухліба. Розуміння природи приходить у дитинстві.</p> <p>М е т а. Розширити знання учнів про життя та творчість В.Чухліба. Навчати визначати почуття героїв твору, тему і основну думку, формувати вміння переказувати від імені персонажів, розкривати зміст заголовка оповідання. Удосконалювати виразність читання в особах, вміння передати голосом захоплення, здивування.</p> <p>Виховувати прагнення бути таким уважним до природи, як персонажі оповідання.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Василь Чухліб, Равлик (с. 152–153 підручника).</p>
55.	<p>Т е м а. Світ такий цікавий. Хто маленькому про все розкаже?</p> <p>М е т а. Навчати учнів відкривати захоплюючий зміст творів Дмитра Чередниченка, визначати особливості стосунків між персонажами, міркувати над заголовком, усвідомлювати, як цікаво, не легко і відповідально спілкуватися з маленькими запитайликами.</p> <p>Виховувати уважність до художніх засобів, навчати визначати основну думку, включатися у роздуми, до яких письменник запрошує читача сюжетом твору. Удосконалювати виразність читання в особах, вміння розігрувати окремі епізоди сюжету.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Дмитро Чередниченко, Хлопчик Івасик і дідусь Тарасик (с. 153–156 підручника).</p>
56.	<p>Урок позакласного читання.</p> <p>Т е м а. Як вибрати потрібну, цікаву книжку і прочитати її.</p> <p>М е т а. Розширювати коло читання, збагатити знання дітей про основні теми, письменників, жанри, види книжок.</p> <p>Навчати розповідати про прочитану книжку так, щоб зацікавити нею інших.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Твори різних жанрів (с. 139–153, "Веселкова читанка").</p>
57.	<p>Т е м а. Про твоїх ровесників в оповіданні Олега Буценка.</p> <p>М е т а. Ознайомити учнів із життєвим і творчим шляхом письменника О.Буценка, зацікавити їх читанням його творів. Навчати учнів стежити за розвитком подій, оцінювати вчинки персонажів, визначати кульмінаційний момент, авторську точку зору. Формувати вміння ділитися своїми міркуваннями щодо поведінки персонажів, відрізнити читати твір, переказувати зміст.</p> <p><u>Матеріал до уроку.</u> Олег Буценя, Айстри (с. 157 підручника).</p>
58.	<p>Т е м а. Дитинство видатних людей.</p> <p>М е т а. Ознайомити учнів із твором сучасного письменника Олександра Дерманського із книжки</p>

КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ

1	2
	серії "Життя видатних дітей". Зацікавити до читання книжки. Навчати читати і запам'ятовувати подану інформацію, створювати в уяві образ людини, про яку розповідає письменник. Формувати вміння цікаво розповідати про Уолта Диснея, викликати бажання зібрати інформацію про його мультфільми, про Диснейленд. <u>Матеріал до уроку.</u> Олександр Дерманський, Не видатних дітей не буває. Чудесний особняк (с. 92–96, "Перлинка").
59.	Тема. Наукові відомості в художній формі. Науково-художні оповідання. Мета. Уточнити з учнями зміст поняття "науково-художнє оповідання". Ознайомити з автором таких оповідань – Паолою Утевською. Навчати визначати персонажів, їхні вчинки та почуття, ставлення автора до описаного і наукову інформацію. Удосконалювати вміння ділити текст на частини, складати план, переказувати за ним зміст. Навчати працювати в групі, обмінюватися думками. <u>Матеріал до уроку.</u> Паола Утевська, Лісова аптека (с. 97–100, "Перлинка").
60–61.	Тема. Вдячність за безцінний подарунок. Дізнаємося про Едварда Гріга, його музику. Мета. Ознайомити учнів із красою прози Костянтина Паустовського, допомогти відкрити і зрозуміти у вчинках персонажів твору доброту і шляхетність. Навчати розуміти описи, встановлювати відповідність їх із настроєм, особливостями героїв твору (портрет, поведінка), ділити текст на частини, визначати в них тему і основну думку. Формувати уявлення про мову героя твору як засіб створення його образу. <u>Матеріал до уроку.</u> Костянтин Паустовський, Кошик з ялиновими шишками (с. 100–106, "Перлинка").
62–63.	Тема. Повість. Про дитинство письменника, ним змальоване. Мета. Розкрити учням зміст поняття "повість", "автобіографічна повість". Навчати читати, розуміти і запам'ятовувати прочитаний твір. Формувати вміння бачити в тексті і пояснювати художні засоби, читати і розуміти, емоційно переживати описи природи, захоплюватися мудрістю, добротою і любов'ю дідуся і мами до маленького Михайлика. Удосконалювати виразність читання, вміння складати розповідь про героя твору, читати в особах. <u>Матеріал до уроку.</u> Повесть. Михайло Стельмах, Гуси-лебеді летять (с. 158–161 підручника). Позакласне читання.
64.	Тема. Науково-пізнавальна література. Мета. Навчати усвідомлювати сюжет, визначати смислові частини, встановлювати між ними зв'язки, виокремлювати наукову інформацію.

1	2
	Формувати вміння складати план, переказувати зміст. <u>Матеріал до уроку.</u> Паола Утевська, Анатолій Давидов, Олександр Копиленко (с. 79–89, "Веселкова читанка").
65–66.	Тема. Фантастична повість сучасної письменниці Лесі Ворониної. Мета. Уточнити розуміння учнями понять "фантастика", "фантастична повість". Навчати читати і розуміти сучасну літературу, визначати реальне і фантастичне, усвідомлювати зміст, переказувати його, передбачати розгортання подій. Викликати інтерес до читання твору в повному обсязі. <u>Матеріал до уроку.</u> Леся Воронина, Таємниця пурпурової планети (с. 87–92, "Перлинка").
67.	Тема. Узагальнюючий урок з теми "Світ прози". Мета. Узагальнити знання, удосконалити вміння працювати з прозовими творами, визначати жанр, вид оповідання, повісті; закріпити в пам'яті учнів зв'язки: автор – жанр – назва – персонажі – тема – основна думка. Вивчити навчальні досягнення з теми. <u>Матеріал до уроку.</u> Повтори і пригадай (с. 161 підручника), завдання із зошита.
68.	Тема. Світ гумористичних творів. Як розуміти фразеологізми. Мета. Уточнити розуміння учнями поняття "гумористичний твір". Пригадати за малюнками твір, передати зміст зображених ситуацій. Навчати учнів відчувати гумор, вибирати з тексту комічні ситуації, розкривати значення фразеологізмів. Формувати вміння читати гумористичний твір. <u>Матеріал до уроку.</u> Світ гумористичних творів. Грицько Бойко, Отакий у мене ніс (с. 162–166 підручника).
69.	Тема. Зустріч з персонажами Миколи Носова. Мета. Ознайомити учнів із творами російського письменника М. Носова, його героями, збірками гумористичних творів. Навчати виразно читати, переказувати найцікавіші епізоди гумористичного оповідання. <u>Матеріал до уроку.</u> Микола Носов, Витівники (с. 166–168 підручника).
70.	Тема. Витівки персонажів творів шведської письменниці Астрід Ліндгрен. Мета. Навчати учнів читати Астрід Ліндгрен, захоплюватися її фантазією у змалюванні персонажів, викликати бажання прочитати весь твір, дізнатися про його героїв. Допомогти дітям зрозуміти, що Малий – це узагальнений образ, часто діти вигадують собі друзів. <u>Матеріал до уроку.</u> Астрід Ліндгрен, Малий і Карлсон, що живе на даху (с. 166–172 підручника).
71.	Тема. Гумор Павла Глазового. Народний гумор. Мета. Формувати в учнів уміння розуміти гумор, знання про Павла Глазового як про майстра гумору, про теми його гумористичних творів.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

1	2
72.	Вчити розуміти і пояснювати назву твору, гумор у ньому. Вдосконалювати виразність, вміння читати гумористичні твори. Дати можливість учням розказати народні гумористичні твори. <u>Матеріал до уроку.</u> Павло Глазовий, Найкоротша пісня (с. 107, "Перлінка"). Урок позакласного читання. Тема. Повісті зарубіжних письменників. Мета. Ознайомити учнів із персонажами творів Астрід Ліндгрен, навчати стисло розповідати зміст творів, давати характеристику персонажам. <u>Матеріал до уроку.</u> Астрід Ліндгрен, Пеппі Довганчоха (с. 163–169, "Веселкова читанка"), Малий і Карлсон (вір у повному обсязі).
73.	Тема. Узагальнюючий урок з теми "Світ гумористичних творів". З гумором про розваги дітей. Мета. Встановити зв'язки: автор – назва твору – персонажі – комічні ситуації. Переказати зміст

1	2
74.	невеликих за обсягом прочитаних творів або окремі ситуації. Пригадати з учнями смішні випадки з їхнього життя, навчати складати гумористичні діалоги, міні-твори. Розширити коло гумористичних творів. <u>Матеріал до уроку.</u> Повтори і пригадай (с. 173 підручника), Інна Кульська, Снігонавти (с. 108, "Перлінка").
75–76	Тема. Повторимо і пригадаємо те, що читали, чого навчилися протягом року. Мета. Визначити з учнями їхні знання, уміння, навички, ціннісні надбання, які формувалися протягом року. <u>Матеріал до уроку.</u> Підсумкові запитання і завдання (с. 173, другий форзац підручника). Резерв.

До 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка

Широко він обняв Україну з її могилами кривавими, з її страшною славою, і з того часу всі в нас поділились на живих і мертвих.

... У його віршах мова наша зробила той великий крок, який робиться тільки спільними зусиллями цілого народу протягом тривалого часу або чарами генія, що в своїй особі втілює вроджену художність рідного племені.

Пантелеймон Куліш

Шевченко як поет – це був сам народ, що продовжував свою поетичну творчість. Шевченкова пісня була сама по собі народною піснею, яку міг заспівати тепер увесь народ...

Микола Костомаров

Огненне слово його наскрізь проймало серце не тільки тих, кому близьке було народне горе, а й тих, кому й байдуже було до того. Всі дивувалися красі та силі тієї простої мови, якою Шевченко виливав свої вірші. Увесь світ став прислухатися до його мови, а на Україні вірші приймали як благовісне, пророче слово.

Панас Мирний

Невмираючий дух поета, як і раніше, витає над рідною Україною, невмовкаюче роздається його віще слово і сіє на народній ниві живе насіння оновлення.

Павло Грабовський

Дух попередньої козацької доби, мілітантний і мілітарний дух "козацької шаблі", переданий Шевченком не лише поколінню "живих", а й поколінню "нена-

* Цитуємо за кн.: "Наша дума, наша пісня не вмре, не загине...". Матеріали до навчально-виховних занять. Івано-Франківськ, 2013.

роджених". Переданий через бездоріжжя і тьму ночі бездержавності і всупереч тій ночі.

Євген Маланюк

Тарас Шевченко! Досить було однієї людини, щоб врятувати цілу націю.

Остан Вишня

Тарас Шевченко народився на українській землі, під українським небом, проте він належить до тих людей-світочів, що стають дорогими для всього людства і що в пошані всього людства знаходять своє безсмертя.

Олесь Гончар

Феномен Шевченка відбиває нашу національну природу, наше світосприйняття, наше минуле і нашу надію на майбутнє. Він символізує душу українського народу, втілює його гідність, дух і пам'ять...

Євген Сверстюк

Шевченко – єдиний поет-художник в усій світовій культурі, який врятував націю від винародовлення в умовах колонізації.

Микола Жулинський

...Крім переслідувань, він нічого не надбав для себе, зате здобув Україну і весь світ... Таке надається геніям. Не треба ходити нагірці попідтинню у так званих цивілізованих держав, що ми нібито непомітні, – треба ходити гордо, повноросто, позаяк ми зберегли те, що цивілізовані постіндустріальні країни втратили – відчуття живого чорнозему через кілька шарів асфальту... Відчуття цього чорнозему дає нам саме Тарас Григорович Шевченко.

Борис Олійник

ПОЧАТКОВА ШКОЛА

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

Майбутнє твоє, Україно єдина!
Марія Нагалка, старший учитель, завідувач кафедри
передгімназійного навчання Свалявської гімназії
Свалявської районної ради Закарпатської обл.

Мої любі добродарики.
Ніна Швидка, вчитель-методист
Івано-Пільської гімназії Чуднівського р-ну
Житомирської обл.